

במלחמת ששת הימים פעל בציר הצפוני של סיני כוח-משימה משוריין
בפיקודו של אל"מ ישראל גרנית, מתוך אוגדת האלוף ישראל טל.

כוח משימה

אל"מ ומיל"ן "גרנית

התול"ר והסיוור יופעלו באגפים בהתאם לצורך. כעבור קי-
לומטרים אחדים הוברר כי עקב הלילה החשוך מתנהלת
התנועה באטיות, ולפיכך ניתנה הוראה להדליק אורות מלאים,
ומכאן ואילך התנהלה השדרה בתנועה מהירה, תוך התקלו-
יות בכוחות קטנים לאורך הציר.

עם בוקר 7 ביוני קבל הכוח הוראה להתקדם עד לפני
רומני בלבד ולעצור.

בלילה שבין 7 ל-8 קבל הכוח הוראה להמשיך בתנו-
עה. עם שחר 8 ביוני נמצא הכוח בתנועה, כשהוא קרב אל
תחנת-השאיבה ג'ילבנה, במרחק פחות מעשרים ק"מ מתעלת
סואץ. במקום זה מתרחב השטח, ומאפשר ירידה נוחה מה-
כביש ואף פריסה ותנועה בשטח שמדרום לו, ואילו מצפון
מתקרב הכביש לאיזור ביצות-מלה, שהוא בלתי עביר. כאן
נתקבלה הוראה אלחוטית ממפקד האוגדה להיעצר במקום
ולתארגן להגנה.

הכוח נפרס בהניגונים מצפון לכביש, כשטנקי ה"פסון"
בראשו והתצפיות לחזית, בעוד שהתול"רים והסיוור נפרסו
מדרום לכביש, בשטח הפתוח.
הארטילריה פרסה וירתה פגז טיווח בחזית; פגז זה שימש
נקודת מוצא לטיווח בהמשך. המפה היחידה שהיתה בידי ה-
כוח היתה מפה בקנה-מידה 1:250,000.

★

עם אור הבוקר הופיעו שני מטוסי "מיג" מצריים בטיסה
נמוכה מעל הכוח, המשיכו לאורך הציר בכיוון אל-עריש,
וכעבור זמן-מה חזרו, חגו שנית, והמשיכו לעבר מצרים.

כאן הוברר כי הכוח נתגלה, וכי ברשות האויב נמצאים
עדיין מטוסים אחדים. ניתנה הוראה לחפירת שוחות, כוננות
נ"מ והסוואת רכב. כעבור זמן-מה הופיעו שלושה מטוסי "איל
28" וזוג מטוסי "מיג", שחגו מעל הכוח ותקפוהו. ראשונים
תקפו מפציצי ה"איל" בצרורות של פצצות מגובה נמוך, ול-
אחר מכן ביצעו מטוסי ה"מיג" מספר יעפי צליפה.

נפגעו כלי רכב אחדים וחיללים בודדים בלבד נפצעו, וזאת
בגלל האש נ"מ שנורתה על-ידי הכוח כולו ומנעה ממטוסי
ה"מיג" לרדת נמוך ולכוון כראוי.

תקיפת המטוסים המצריים היתה הכנה להתקפת-נגד קר-
קעית של כוח-שריון מצרי, שהוועק לגזרה ביממה האחרונה;
ואמנם, עם הסתלקות המטוסים הופיעו במערב, במרחק כשלו-

ב-6 ביוני, הוא היום השני למלחמה, בשעה 22:00, נמצא כוח-
המשימה בתנועה מאל-עריש לעבר קנטרה שעל תעלת סואץ.
ההחלטה על שליחת כוח המשימה בציר זה נמסרה בקבור
צת-פקודות אוגדתית על-ידי מפקד האוגדה, האלוף טל, בשדה
התעופה של אל-עריש.

הערכת-המצב קבעה, כי עיקר קרבות השריון צפוי באיזור
ביר גפגפה ובמרחבי התמרון שלאורך הציר המרכזי. לכן
הופרשו כוחות שחברו לכוח-משימה עצמאי, לתנועה על הציר
הצפוני לעבר תעלת סואץ, בעוד עיקר כוח האוגדה פנה
דרומה, לעבר מרחבי התמרון שלאורך הציר המרכזי, ולעבר
ביר גפגפה והלאה אל תעלת סואץ.

ברור היה, כי ימצא כוח-המשימה מרוחק מעיקר כוחות
האוגדה, וללא כל אפשרות של הסתייעות בהם, עד להת-
חברות על גדות התעלה כעבור זמן בלתי מוגדר מראש. הציר
היחידי לאספקה ופינוי יהיה ציר הכביש לאל-עריש.

קבוצת הפקודות נסתיימה עם דמדומים, ואיגודי הכוחות
נערכו בחשיכה גמורה, ותוך מאבק בורם התנועה שנע מצד
מת אל-עריש דרומה, וחסם את הצומת ואת המעבר בו כלפי
מערב.

פעולות הכוח

הכוח, שכלל טנקים, חרמ"ש, תול"רים, כוחות סיוור והנדסה
משורינת, וגדוד תותחים מתנייעים, החל בתנועה עוד בטרם
הצטרפו אליו הטנקים מדגם "אמקס" והחרמ"ש.

סדר התנועה בלילה היה:

חלוץ, בהרכב של טנקי "פסון", כוח הנדסה משוריין וקצין
קישור ארטילרי;
מפקדת הכוח;
גדוד תותחים מתנייעים;
תול"רים וסיוור;
דרגים ותחנת-איסוף פצועים;
טנקים "אמקס" וחרמ"ש (שיצטרפו במשך התנועה).

סדר-התנועה זה נקבע בגלל ציר הכביש, שהוא התוואי
היחידי לתנועה באיזור, שאין כמעט אפשרות לרדת ממנו.
ההוראה היתה לקיים תנועה רצופה של החלוץ, ולפתוח באש
תוך-כדי תנועה בכל היתקלות עם אויב לאורך הציר. במקרה
של התפתחות רצינית יותר, תיפרס הארטילריה, בעוד גיפיי-

שהארבעה קילומטרים, ענני אבק של רכב־קרב משורייני בתנועה.

כוח־השריון המצרי הקרב עזב את ציר הכביש, והחל פרוץ כלפי דרום לעבר השטח הפתוח, במגמה להגיע אלינו באיגוף.

הכוח כולו הוכנס לכוננות לתנועה, בחיפוי הארטילריה, שהחלה מעסיקה את שדרת האויב.

תכנית הפעולה של הכוח התבססה על פריסה לרוחב החזית של טנקי ה"פטון", ופתיחה באש על טנקי האויב מטווח חים מקסימליים. בעוד שטנקי ה"אמקס" יצאו באיגוף שמאלי, על מנת לפגוש את האויב בדרכו. עם התפתחות הקרב הור עברה יחידת־משנה אחת של תול"ר לאיזור הביצות באגף ימין, לשם אבטחת האגף, בעוד שתי הנותרות פרסו כלפי דרום בגזרה רחבה*.

בקרב־האש הראשון נפגעו אחדים מטנקי האויב, ובמועד מאוחר יותר התברר כי היו אלו טנקים מסוג "טי־55". האויב נעצר, וכעבור זמן מה חידש את התקדמותו, בעיקר באגף הדרומי. טנקי ה"אמקס" שנכנסו לפעולה, הבהינו בפגיעות ישירות שלהם המחליקות על צריחי הטנקים של האויב; תור פעה זו יצרה מצב מביך, ולפיכך ניתנו הוראות לפתוח באש בטווחים קצרים בלבד, ולהשאיר לטנקי ה"פטון" את המטרת ברוחב הארוכים. כאן הופיעו מטוסי חיל־האוויר שלנו, שהוכונו נגד האויב שממול לטנקי ה"אמקס".

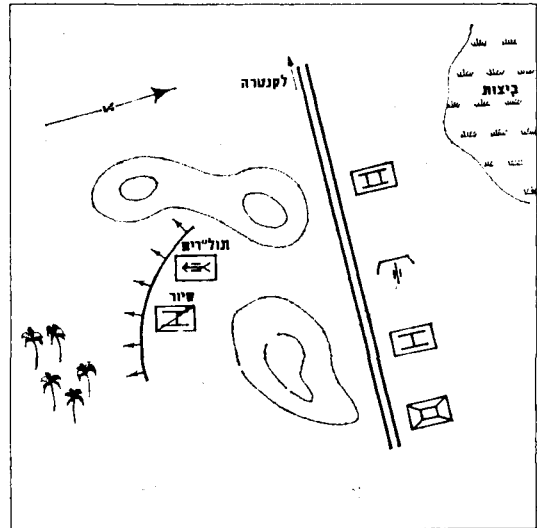
במשך כל הבוקר עסקו כוחותינו בשיפור עמדותיהם לפנים, ולמעשה הצטמצם המרחק ביניהם לבין כוחות האויב. כאן ערך האויב נסיון נוסף לפרוץ לאורך ציר הכביש, כש־שלושה טנקים מובילים בתנועה מהירה לפנים. שלושה טנקי אויב אלה נפגעו באש התול"רים שהועברו לאבטחה באגף ימין, עם התפתחות הקרב. השמדתם סיימה למעשה את נסיונות ההתקפה של האויב, שהיו מלווים באש ארטילרית מפורזת ובלתי תכליתית. גם אש הטנקים של האויב היתה בלתי מדויקת. אבדות האויב הסתכמו ב־8 טנקים, בעוד שאף לא אחד מן הטנקים שלנו נפגע באש אויב.

האויב נסוג, ונראה כשהוא מתארגן על רכס נמוך במרחק כשלושה קילומטרים כלפי מערב. לקראת המשך ההתקדמות הועברו טנקי ה"אמקס" לחזית לשמירת המגע עם האויב. בעוד שטנקי ה"פטון" החלו בתדלוק וויסות התחמושת ביניהם. שלב זה נסתיים לקראת השעה 1200 בצהרי היום.

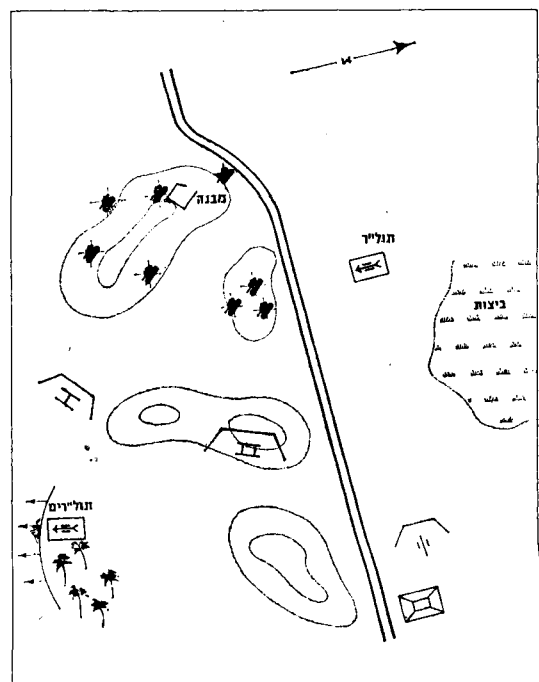
מפקד האוגדה, שקיבל דיווחים על התפתחות הקרב, החליט להעביר את עוצבת הצנחנים לעזרת הכוח להתקדמות לעבר התעלה. בשעות הצהריים הגיע חלק מהעוצבה והחל בהתארגנות על הכביש. באותה עת קיבלו טנקי ה"פטון" של הכוח פקודה להתקדם על ציר הכביש; הם פרצו לפנים, הגיעו לבדם עד מבואות קנטרה, נתקלו באש נ"מ בכינון ישיר, טי־לים נ"מ ואש טנקים, ספגו פגיעות באחדים מן הטנקים והחלו חוזרים בעת בה הגיע עיקר הכוח אל צומת הכבישים שלפני קנטרה.

מישור יין

פריסת הכוח

מרשם הקרב

* על פרשה זו ראה גם "מערכות" קפ"ה-קפ"ו, "טנקים מול תול"רים" מאת ש' גפני, עמ' 43 - המערך.

כאן נערכה התארגנות קצרה; גודד התותחים המתנייעים דילג ופרס בצומת, והיה מוכן להנחית אש לעבר קנטרה; טנקי ה"אמקס" והחרמ"ש הוצבו בחסימה כלפי דרום, על ציר הכביש המוביל לאיסמעאיליה, ואילו התול"רים פעלו בכל השטח שמדרום, פגעו בכלי־רכב של האויב וזרעו מהומה בקרב.

בשעה 1600, לאחר התקפות אחדות של מטוסי אויב על הכוח, החלו הצנחנים, כשהם רכובים על זחל"מים ועמם טנקי ה"פטון", לנודע בחיפוי הארטילריה לעבר קנטרה, ובשעה 1800 דוח למפקד האוגדה על כיבוש קנטרה, והתיצבות כוחותינו על גדות התעלה, דבר זה אירע, כאמור, ב־8 ביוני, היום הרביעי למלחמה. מבחינת האויב היה בכיבוש קנטרה ותפיסת המעברים שעל התעלה משום אות אזהרה אחרון לפינוי כוחותיהם מסיני.

מסקנות ולקחים

כושר לחימתו של צבא מושפע מכושרם של מפקדיו וחיליו. לעמוד בביצועה של תכנית פעולה, הלכה למעשה, בקרב. משום כך על תורת הלחימה להיות מותאמת לכושרו הממשי של הצבא; ובכל מקרה בו אין פני הדברים כך, נוצר פער בין הציפיות ל־מציאות.

צה"ל הגיע לכושר־לחימה מעולה, שאותו הוכיחה בעליל מלחמת ששת הימים, בה לא היתה משימה שלא נתמלאה בשלמות, אם לא למעלה מזה.

יחסי הכוחות בינינו לבין הערבים מבחינה כמותית, בחיילים וכלי־נשק, היו בעבר, ויהיו גם בעתיד, לטובת הערבים. בעבר חסרים היינו עומק לחימה, דבר שהוליד לגיבוש התפיסה המחייבת העברת ה־מלחמה אל אדמת האויב. נקיטת אורח־לחימה זה מתחייבת גם מניתוח תכונותיהם של הצדדים הלוחמים — צה"ל וצבאות ערב. העברת המלחמה לשטח

האויב מאפשרת מיצוי הגורמים המיוחדים ומאפיינים את תכונות הלוחם הישראלי, תוך ניצול חולשותיו של הלוחם הערבי.

מילוויה של משימה מבצעית צריך שיביא למיטוט זירת הקרב במהירות, עוד בטרם הושמדו כל כוחות האויב. מיטוט כזה של הזירה אפשרי על־ידי הפעלת כוחות ליעדים ומטרות שבעומק מערך האויב, במקביל להתקפות הראשיות על יעדים, המהווים תנאי להמשך תנופת המלחמה.

יש להגיע למגע עם כל חלקי כוחו של האויב בחזית ובעורף, ולראות בפעולת כל הכוחות שבזירה מס־כת־לחימה אחת.

כוחות משימה ליעדים בעומק, כגון: צמת־דרכים, מפקדות, שדות־תעופה ועוד, חייבים להיות מושגתים בעיקר על יחידות שריון, כשהעדיפות ניתנת לטנקים, ובתוספת ארטילריה מתנייעת, כוח הנדסי וסיור קל. בתוך הזירה כולה ניתן לשלב כוחות מוצחים ומוטסים במקביל לתנועת כוחות השריון, ולבצע את חדירת הכוחות השונים על היעדים או בקרבתם.

כיוון שאין לדעת מראש אילו יחידות תופעלנה בזירה זו או אחרת, יש לראות בהפעלת כוח־משימה חלק בלתי נפרד מתורת הלחימה, ועל כן לאמן מפקדים ויחידות בנושאי־לחימה אלה. לחימת ה־שריון במלחמת ששת הימים היתה ביטוי נאמן לתפיסה זו, ודוגמאות רבות לכך ניתנו בפעולותיו בזירות־הקרב השונות.

כוח המשימה בציר הצפוני לעבר קנטרה, שהיה אמנם חלק בלתי נפרד מכוחות האוגדה האחרים, אך פעל בנפרד, מלא את משימתו בתכנית האוגדתית, כשהחבייה עם כוחות האוגדה באיזור גשר פרידן היתה בשלב האחרון של המלחמה, ביום 9 ביוני בשעות הבוקר.

